

- sociologické brýle
mgr. tomáška
- první vítěze soutěže
kaplicky internship 2015
- krajináři V4 k sobě
- panochová:
o španělsku si zpívám
- naposledy nad modulem
památkové péče

ondřej michálek,
ateliér imricha vaško,
umprům,
soutěž kaplicky Internship
2015, 1. cena, fragment

defilé ateliérových zadání aneb nová tradice v úvodu semestru v posluchárně kotěra; snímky alfa

SOUTĚŽE – VÝSLEDKY

■ **O nejlepší urbanistický projekt 2015/2016.** XXI. ročník: **1. cena:** Anna Janečková, Lenka Havlíčková, Markéta Holá, vedoucí práce doc. Jiří Klokočka, Ústav urbanismu, FA ČVUT, Transferium Smíchov – Mezi nebem a zemí; **2. cena:** Martin Stark, ved. práce doc. Ivan Kaplan, K-127, Petr Kučera, Helena Míková, FSv ČVUT, Nábřeží Holešovice; **3. cena:** Lukacž Kaczmarek, Anna Klimczak, ved. práce Agnieszka Szumilas a Paweł Pach, Fakulta architektury, Politechnika Wroclawska, Nowy Kleczków. **Odměny (ex aequo):** Erik Blaho, Ladislav Michalka, Daniela Schuchmannová, ved. práce doc. L. Vítková, Ústav územního plánování a urbanismu FA STU, Verejné priestory, Ružinov; Eva Horáková, ved. práce Gabriel Kopáček, VUT Brno, No space – strategie pro postupné využití proluk; Jiří Moos, ved. práce doc. Ivan Kaplan, K-127, FSv ČVUT, Urbanistická koncepce území Hagibor. Porota: Libor Čížek (ateliér 6) – předseda, doc. Ivan Kaplan (FSv ČVUT, Milan Macoun (Česká zemědělská univerzita), Hana Pačlová (Magistrát města Ostravy), Alžběta Sopiřová (FA STU Bratislava), Wawrzyniec Zipser (Fakulta architektury Politechnika Wroclawska). Účastníci: 9 prací z FA ČVUT, 8 z FSv ČVUT v Praze, 6 z FA STU v Bratislavě, 4 z Politechniky Wroclavskaja, 1 z FA VUT v Brně, 1 z TU v Liberci a 1 z TU v Ostravě.

■ **Inspireli Awards 2015:** Jakub Hoffmann, FA ČVUT (v rámci programu Erasmus na Aalto University v Helsinkách), Interiér Muzea finské architektury v Helsinkách. Pořádá Inspireli, s. r. o. Porota: Jan Benda (Kanada), Ivana Bendová (Kanada), prof. Cees Dam (Nizozemí), Martin Dudasko (Austrálie), prof. Zdeněk Fránek (ČR), Khoki Hiranuma (Japonsko), Alberto Kalach (Mexiko), prof. Atsushi Kitagawara (Japonsko), Ľubomír Králík (SR), Jürgen Mayer (SRN), prof. Corbett Lyon (Austrálie), Nico van der Meulen (Jižní Afrika), Vo Trong Nghia (Vietnam), Gan Pei (Čína), Eva Le Peutrec (Nová Kaledonie), prof. Paolo Piva (Itálie), Josef Pleskot (ČR), Michal Postránecký (USA), prof. Bořek Šípek – předseda (ČR), prof. François Valentiny (Lucembursko), Ľubomír Závodný (SR). Celkem 250 účastníků z 25 zemí světa a z 45 univerzit. Do finále postoupilo 50 soutěžících.

http://www.inspireli.com/pravidla_cz.pdf

■ **Kaplicky Internship 2015.** Studentská soutěž pro čerstvé absolventy architektonických oborů vysokých škol České republiky. Pořadatel The Bakala Foundation ve spolupráci s Design Museum, London. **1. cena:** Ondřej Michálek, ateliér Imricha Vaško, Umprum. Porota 1. kola (pouze pro práce FA ČVUT): doc. Jan Jehlík, doc. Michal Kohout, prof. Ladislav Lábus, prof. Ján Stempel, prof. Zdeněk Zavřel. Porota 2. kola: prof. Zdeněk Fránek, Eliška Kaplický Fuchsová (čestný člen poroty), prof. Ladislav Lábus, doc. Antonín Novák, prof. Emil Příkryl, prof. Jindřich Smetana. Porota finále: Eva Jiřičná, Eliška Kaplický (čestná členka poroty), Deyan Sudjic (ředitel londýnského Design Musea).

■ **O expozici v Pavilonu České a Slovenské republiky v Benátkach** (Giardini di Castello). Pořádá: Slovenská národní galerie. **1. cena:** Benjamín Brázdňanský, Petr Hájek, Vít Halada, Ján Studený, Marián Zervan, Starost o architekturu – na příkladu jednoho domu: areálu Slovenské národní galerie v Bratislavě. Porota: Peter Čanecký (VŠMU); Irakli Eristavi (ateliér zerozero); Adam Gebrian (nezávislý kritik, Praha, předseda poroty), Alexandra Homolová (SNG); Zuzana Komárová (Ministerstvo kultúry SR); Boris Meluš (nezávislý grafický designér); Alexandra Kusá (SNG). Do soutěže bylo přihlášeno 24 projektů.

KNIHOMOL

■ **Žebříček deseti žádaných publikací** v Knižnovně Ústavu teorie a dějin architektury a Ústavu památkové péče v lednu 2016: 1. Pavel Viček a kol., Umělecké památky Prahy (5 dílů), Academia, Praha, 1996–2012; 2. Karel Kuča, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (8 dílů), Libri, Praha 1996–2011; 3. Emanuel Poche a kol., Umělecké památky Čech (4 díly), Academia, Praha 1977–1982; 4. Jan Pešta, Encyklopedie českých vesnic (5 dílů), Libri, Praha, 2003–2011; 5. Jiří Škabrada, Konstrukce historických staveb, ČVUT, Praha 2000; 6. Ernst Neufert, Navrhování staveb, Consultinvest, Praha 2000; 7. J. Staňková – J. Štursa – S. Voděra, Pražská architektura, Významné stavby jedenácti století, Academia, Praha 1990; 8. Vladislav Dudák a kol., Encyklopedie světové architektury (2 díly), Baset, Praha 2000;

pokračování na s. 12

zápis do ateliéru je leckdy drama: někde rozhoduje los, někde studentské portfolio... snímky alfa

marcel tomášek

S Marcelem Tomáškem, novým učitelem Sociologie II

„Dítě je vychováváno celou vesnicí“ aneb Nad slovy modernita, sociální změna, gentrifikace...

Alfa: Jak vnímá sociolog obor architektura?

M. Tomášek: Jako vědu nedělitelně spojenou s modernitou. I sociologie je součástí věd modernity. Obě vědy jsou do jisté míry souběžné. Obor sociologie je ovšem stereotypně zaměřován za různé dotazníky či zaškrťování jakýchsi políček... Tohle je představa samozřejmě statická. Zapomínaná část je sociální změna. A co to má do činění s architekturou? Ta představuje ztělesnění takové změny.

Každá proměna se liší svou orientací. Lze na ni pohlížet kladně, nebo skepticky...

Když se pokusím o zpodobnění v poloze klasického sociologického přemýšlení – ve spojení s modernistickou vizí, je taková změna chápána povětšinou jako progres. Ale, jak jste naznačil, existuje i jiné uvažování, které naopak vychází z pohybu v kruhu. Největší aktuální sociální změnu v české společnosti představuje jistě zlom v roce 89... Hluboká sociální proměna politiky a ekonomiky. A od toho se posouváme k proměnám ve veřejném prostoru. Zdá se, že privatizace veřejných zdrojů monetární povahy už nebude možná – přece jen se přibližujeme k západním standardům. Nicméně vykrádání a jak se dnes říká tunelování veřejného prostoru a veřejných zdrojů v oblasti města neskončilo... A tady se dostáváme k práci dnešního architekta.

METODA

Údajně přicházíte do magisterského studia s něčím novým.

Chicagská sociologická škola představovala začátky sociologie ve Spojených státech a zároveň tematizovala primárně město a jeho urbanismus. A fakticky otevřela pro-

blém humánně-ekologického přístupu k městu jako k živému organismu... Právě seminární počet studentů umožňuje zprostředkovat tento styl sociologie živou, spíše projektovou formou, která se docela podobá zdejšímu ateliérovému přístupu.

Ten ale, jak známo, významně podmiňuje zadání vedoucího ateliéru.

I tady je podmínkou konkrétní situace. Jako příklad jsem v letošním ročníku zvolil Letnou. Víte asi, že zde má vyrůst nová dominanta – obchodní centrum s názvem Galerie Stromovka. Letná i proto, že je za rohem a že tak můžeme přímo na terénu aplikovat zvolené sociologické metody. Letná je čtvrt, kde se vedle Vinohrad objevuje zájem o bydlení, což byl zřejmě jeden z faktorů, který přispěl také například k zdejší radikální proměně politické reprezentace. Tomu předcházela, jak známo, zrod občanských aktivit a sebeorganizování oponentů, kteří kritizují ideu zmíněného centra... Je to paradoxní střet, který ihned nabízí srovnání se smíchovským Andělem.

GENTRIFIKACE

Lze uvést srovnání nejvýznamnější?

Jde o rehabilitaci stavební struktury, spojenou se změnou sociálního statusu obyvatel, tj. jeho obměnou ve směru k vyšším statusovým, respektive příjmovým skupinám... Čili o gentrifikaci. Dovolím si teď časový posun: vraťme se do 20. století, kdy počátkem devadesátých let například byla na zmíněném Smíchově obětována nová architektonické hodnotě Nouvelle a urbanismu D. A. Studia poměrně kvalitní industriální zástavba. Nicméně ze strany obyvatelstva nebyl zaznamenán prakticky žádný odpor... Předešlu, že Letná vznikla urbánními zásahy na přelomu 19. a 20. století a je to pěkný uzavřený rezidenční celek mezi dvěma parky, vymezený ve směru k Holešovicím. Dnes zde jde o vztyčení nové dominanty s charakterem, s prominutím, předměstského skladového typu. Pyšní se dekoračním prvkem, který má být umístěn na střeše a který má výrazně převyšovat souběžnou historickou zástavbu. A navíc bude odtud celou oblast Letné ohrožovat světelným znečištěním...

slavnostní rozsvícení fasády fakulty elektrotechniky 25. února 2016 podle návrhu mariana karla, josefa šafaříka, jakuba hyblera a romana berky; snímky jiří ryszawy a vojtěch brtnický

Čistě sociologicky se ovšem do této části města přesouvá specifická středostavovská populace právě mj. proto, že tu žádné podobné obchodní centrum nestojí.

Jak lze číst tuto změnu optikou české společnosti?

Asi že se od devadesátých divokých, neoliberalních let docela proměnila: a takováto investice v rezidenční čtvrti je už chápána i jako její degradace. Ti bohatší se ve městě stěhují, kam chtějí, a mohou se rozhodnout například pro čtvrt, kde pustí dítě na ulici a mohou si být jisti, že se potomek nebude celý svůj volný čas toulat nějakým obchodním centrem... It takes a whole village to raise a child, říká se v angličtině.

Takže spotřební funkce není už pro obyvatele tak atraktivní?

Jistěže. Tudy se dostáváme k otázce, co je architektura. Jestli jde o estetiku obchodního domu alias o spotřebu, anebo jestli je to něco mnohem hlubšího, rozsáhlejšího než taková utilitární práce s prostorem. Třeba respektování rezidenčního charakteru čtvrti.

Â propos, jak se díváte na posun z pojmu obchodní dům k pojmu obchodní galerie?

Marketingová dezinterpretace. Na Letné bydlí také zaměstnanci skutečné, nedaleké Národní galerie: kurátoři, divadelníci... Ale žijí tu i učitelé a studenti nedaleké AVU. Nabízí se skutečně otázka, jak to jde dohromady s redefinicí pojmu galerie. Investice do re-novace domů a prodej bytů, to vše se váže na rezidenční a kulturní charakter Letné. Obchodní centrum – galerie může zmíněnou gentrifikaci zastavit... Charakter prostředí a jeho cena degradují.

Co by si z tohoto sociologického mapování měl odnést budoucí architekt?

Může situaci nahlédnout z jiného úhlu. Vytěsnit na čas, že je architekt, který se nezabývá ničím jiným než svým individuálním projektem. A nazout si, abych tak řekl, boty letenského obyvatele.

Neplodí tento růst také zvýšené napětí mezi různými příjmovými skupinami?

Asi ano. Stojíme takto před odvrácenou stranou měsíce. Ať už jde o přímočarý proces gentrifikace, který plánuje investor, nebo naopak ať už jde o pohyb do značné míry spontánní s autonomním posunem obytného charakteru čtvrti – a to včetně těch situací, kdy si nový obyvatel tuto vzácnou spontánnost a městskou autentičnost musí někdy koupit, když již není schopen je svým životním stylem vytvářet a udržovat.

Neučíte nepřímo, aby pak student v praxi zakázku tohoto typu odmítal?

Dostáváme se asi k etice. A k obhájení si nezbytné míry profesní autonomie. V daném případě vidíme kubaturu, která je zde maximalizovaná, a zmíněná autonomie profese architekta zde via facti zaniká. Suma sumárum, v okamžiku, kdy je architektura daná čistě kvantitativními požadavky, je narušena i profesní mravnost. Stojíme samozřejmě před velkou otázkou. Kde končí měřítko profesní morálky? Kde má hranici? Přiznám se, že nevím. Co víme, je, že architekt by měl být určitě tvor společenský – a komunitní. It takes a whole village to raise a child... Mimochodem jestli by se tím měřítkem nemohl stát fakt, že by architekt-profesant měl odevzdávat jen to, vedle čeho by byl schopen sám bydlet a žít...? Nemohlo by být toto něčím jako eticko-praktickým kritériem?..

POD (DRUHOU) KŮŽI GENTRIFIKACE

V dnešní celoevropské sociální proměně, řečeno vašimi slovy, jež je generovaná uprchlíky z třetího světa, nedostává zde pojem gentrifikace jakýsi nový rozměr?

Jen zdánlivě... Dovolte v této souvislosti uvést docela konkrétní příklad. Český student často jezdí do Berlína. Berlín přitahuje jako nějaká městská utopie. Doslova šokuje kreativitou anebo komunitním charakterem čtvrtí... Ale i etnickou skladbou, která je silně ovlivněna tureckou vrstvou, navíc v samotném centru, které najdeme dnes už totálně gentrifikované... Z pohledu na dlouhodobý charakter německého města a s přihlédnutím k elementu migrace z Orientu – ale také trochu z východní Evropy – jde o velmi důležitý prvek obrazu. A to ve smyslu multietnického charakteru a impulsu pro měst-

na snímcích kláry smilkové záběry z lednové vernisáže výstavy současné krajinářské architektury zemí visegrádské čtyřky

skou strukturu. Stojíme před něčím, co utváří dnešní Berlín nebo Hamburk. Z hlediska procesu tu lze sledovat zajímavý, trochu stereotypní koloběh: nejdříve se v zanedbané čtvrti objeví gastarbeitři, kteří tu vaří svá etnická jídla atd. Místo postupně získává silnější a silnější atmosféru, načez se sem stěhují levičáci nebo vůbec alternativa – a rodí se unikátní sociální mix. Včetně té části Berlína, kde se už v osmdesátých letech za NDR squatovalo... Element zmíněných příchozích představuje multikulturalismus. A když jsme u architektonické atraktivity města, je to její klíčový prvek... Ale nemusíme jen na Západ. Známe například čtvrt Kaziměř v Krakově. Dřív tu bydleli Židé, kteří pak byli koncentrováni do jedné části. A následně, jak víme, vyvražďeni... Načež sem poválečná industrializace vsaje lidi z vesnic, aby se stali proletáři – a tímto si samo místo drží charakter nebezpečné a zanedbané čtvrti. Ale zároveň stojíme v místě, které bylo netknuto demoličními zásahy a novou socialistickou výstavbou – a to až do začátku devadesátých let. Vlastně takto se tu do jisté míry zachoval genius loci původní krakovské židovské části. Postupně a souběžně s obnovou židovského historického dědictví a vůbec předválečného étosu místa se čtvrt stává doménou bohémy a kulturního establishmentu. A začíná se rychle gentrifkovat. Načež i přitahovat vedle středostavovských obyvatel další, řekněme trendovní skupiny mladých úspěšných profesionálů, hipsterů nebo expats. A ve finále se sem dnes společensky rozsáhle přesunulo centrum Krakova... A tady se obloukem vracíme na začátek našeho rozhovoru, kde jsme mluvili o tom, že je to architektura, co nejlépe ztělesňuje sociální změny. Jak vidno, impulsem k sociálním změnám je často pohyb – například pohyb obyvatel.

V souvislosti s uprchlíky mi dovoluete obrátit pozornost ke gentrifkaci u nás doma. Na našem území uprchlíka prakticky nenajdete... Nicméně z vašich slov by se dalo usuzovat, že taková sociální změna by naší kotlinu mohla obohatit. A to jak společensky, tak architektonicky...

S takovýmto silným, třebaš etnickým, resp. kulturním impulsem se naše společnost nějakou dobu nesetkala. Představujeme dnes nejhomonogennější celek ve střední Evro-

pě. Jak víme, třetinu obyvatel jsme s prominutím vyeleminovali. Během protektorátního režimu a pak po válce – a potom během éry reálněsocialistické – byly vyvražďeny, vyhnány či jinak zasaženy všechny komunity... Přitom naše území se do těch dob mohlo pyšnit, jak občas zapomínáme, výjimečně bohatou societou Čechů, Němců, Slováků, Židů, Romů, Maďarů, Poláků i Rusínů... Čili vlastně tou skutečně původní, multikulturní, s prominutím normální společností. Zkrátka do roku 1938 naše země představovala společenství – takřka ukázkové – zhruba tří signifikantních kulturních okruhů. Nejlepším, přesněji nejkrásnějším důkazem je právě tehdejší architektura... Současný stav představuje důsledek totalitních režimů – a v mnohém násilně etnické homogenizace společnosti. Určitě nebudu opomíjet problematičnost etnických enkláv a ghatt, jak se s nimi dnes setkáváme v tradičně multikulturních zemích, jako je Francie nebo Británie – mnohdy také coby plod nevhodného urbanismu. Mluvíme teď o uzavřené enklávě na okraji západního města, kde dochází ke střetům – a to i v kulturním smyslu, když se začnou prosazovat některé z tradičních tribunálních forem, jako je např. právo krevní msty apod. Uzavřu, že tímto způsobem dostává obraz multikulturalismu negativní odér; ale co se týče rozvoje pozdně-moderního nebo post-moderního města a jeho přitažlivosti, převažují ty pozitivní mechanismy.

Dovoluete mi zůstat u otázky, týkající se sociálního obohacení...

Pro mě tu otazník visí právě nad takovým projevem multikulturalismu, který skýtá formu hermetické, etnické enklávy, v níž se udržují jiné kulturně velmi vzdálené modely. Pro dnešní a zítřejší Čechy slné téma. A to, do jaké míry respektovat autonomii nově příchozí etnické skupiny ohledně praktikovaných zvyků a společenských pravidel. A do jaké míry se má kultura minority měnit a inkorporovat se do kulturního modelu majority.

Děkuji za rozhovor.

JHR

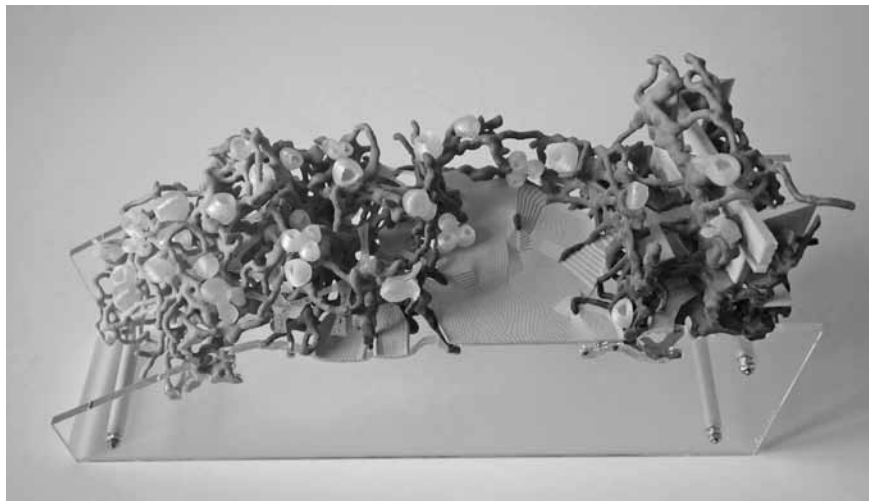
Mgr. Marcel Tomášek, MA, absolvent historie a politikologie na FF UP v Olomouci (1997) a sociologie na Středoevropské univerzitě ve Varšavě (1997); studijní zahraniční pobyty v Polsku, Dánsku a USA. Pedagog na katedře Historické sociologie na Fakultě humanitních studií UK.

KAPLICKY INTERNSHIP

1. cena Ondřej Michálek, ateliér prof. Imricha Vaško, Umprum Archcrescent, Pavilon růstu

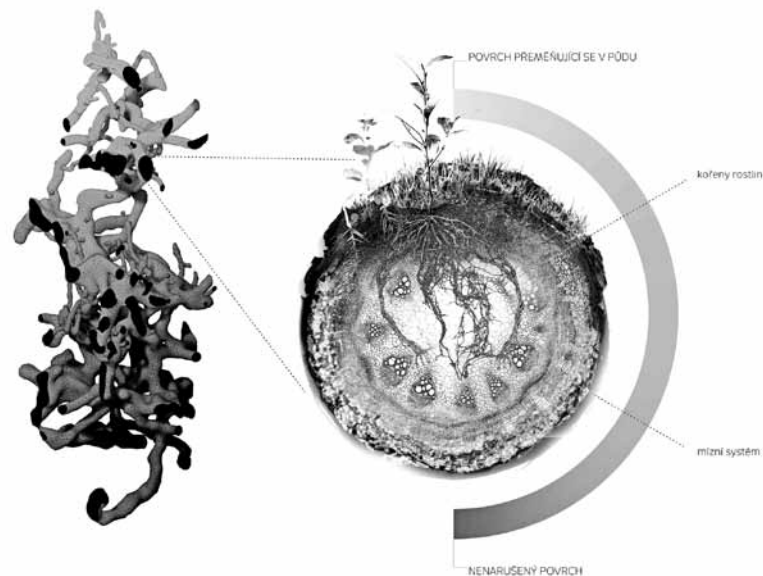
Z autorské zprávy

Rostlina, sloužící jako budova namísto budovy pro rostliny, je jednoduchá přesmyčka. Práce s nejistým. Architektura, která nemá předem určenou podobu, přesto je však její charakter předvídatelný. Architektura, která není jednoznačně vymezena v prostoru, ani v čase, přesto je cíleně usměrňována, kde a kdy je to žádoucí.

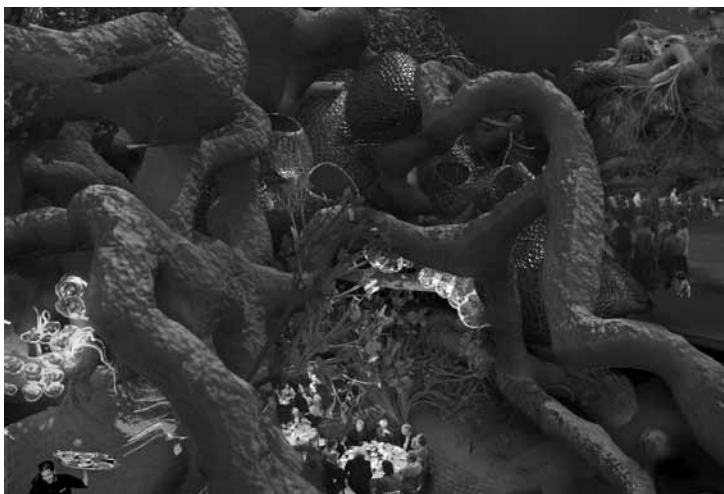
Jaká je role architektury ve světě, kde technologie dosáhla stavu bio-kompatibility? Má k architektuře blíže zahradnictví, anebo genetické inženýrství?

Jednou částí návrhu je určení pravidel, kterými se řídí růst makrostruktury. Jejich jemným vyvažováním, bez nutnosti přidávání pravidel nových, lze dosáhnout nečekané variability výsledných forem. (Dává nám stejně poučení evoluce?)

Lidská civilizace ovlivňuje kritické množství ekosystému planety, tak často však zkázotvorně. Biodynamické/organic zemědělství je nezbytným a nejefektivnějším způsobem pěstování, ale co zbytek lidské produkce?

V přírodních ekosystémech neexistuje odpad v našem slova smyslu, každý odpadní produkt jedné části je žádoucím vstupním materiálem v jiné části. Nejvyšším cílem je tedy úplné metabolické propojení civilizace s ostatními ekosystémy. Z ekonomiky správných látkových výměn vyplývá, že vyšší spotřeba materiálu a energií je stavem globálně prospěšným.

Ať již počítáme s formami života, schopnými strávit průmyslově vyrobené materiály, anebo rozumnějším stavem, kdy vyrábíme pouze biologicky rozložitelný odpad – architektura rostoucí z odpadu, tak jako to dělá Archcrescent, je jen prvním dobrým nápadem.

krajináři zemí v4 zasedli ke kulatému stolu na téma současný stav oboru; snímky tereza mácová

jana pyšková

Stěžejní je holistický přístup

Z kulatého stolu krajinářů ve visegrádských zemích

V lednu byla k vidění na Fakultě architektury ČVUT výstava současné krajinářské architektury zemí Visegrádské čtyřky. Uspořádala ji Sekce krajinářské architektury se Společností pro zahradní a krajinářskou tvorbu a s pracovní skupinou Krajinářská architektura ČKA za podpory FA ČVUT. V průběhu expozice krajináři z partnerských zemí diskutovali o stavu oboru.

Jak se vnímáme?

Diskutující se úvodem pokoušeli definovat svou profesi krajinářského architekta. Shrnutí: má schopnost řešit úkoly komplexně, spolupracovat s profesemi, citlivě vnímat měřítko a hodnotu místa, skloubit potřeby přírody a člověka, předvídat proměny v čase a reagovat na ně. Díky znalosti přírodních zákonitostí a zahradnictví nevnímá svět staticky, ale jako cyklus. Vladimír Sitta připomněl nejprve Luise Barragána: „Krajinářská architektura je architekturou bez stropu.“ A dodal: „Je to cesta, na které se setkává příroda s kulturou. Často je náš obor vnímán jako luxus, který ke každodennímu životu nepotřebujeme, ale ve skutečnosti je to právě naopak. V naší profesi sloužíme budoucnosti.“ Štěpán Špoula zdůraznil problém, kdy současné projekty podle něj často zanedbávají vztah k bezprostřednímu okolí. A pokračoval: „Naším úkolem je navracet objekty a realizace zpět do jejich místního kontextu... Stěžejní je náš holistický přístup.“ Padala i slova sebekritiky: „Máme problémy sami se sebou,“ ozyvalo se občas. Mnozí krajináři si netroufají vést velké projekty. „Přemýšlíme v malých měřítcích, a svět se nám zatím mění před očima,“ konstatoval Sitta. „Jako krajináři jsme jakýsi ekologický Bauhaus. Podceňujeme se a jsme podceňováni. Nízké ambice se projevují i v malé účasti krajinářů v soutěžích. V porotě architektonické soutěže pro malou obec Tetín nám z prací bylo přítom zřejmé, co kdo navrhl. Krajináři byli citlivější a otevřenější k prostředí,“ uvedl Sitta a uzavřel: „Se studenty se účastníme soutěží po světě v mezinárodních týmech, což je pro vývoj profese nezbytné.“

Členové týmů, nebo šéfové?

Krajináři mají zájem se účastnit škály projektů, byť jen vzácně jsou v zemích V4 někteří schopni úspěšně vést multidisciplinární týmy. Funguje to například v Maďarsku, jak potvrdila Brigitt Pisák. Naopak podle Poláka Piotra Murdzy jsou tamní krajináři vzdělávání spíše zahradnický a nebývají spolutvůrci...

Postavení v odborné společnosti

Bohužel porozumění mezi architekty a krajináři nebývá ideální. Podle Petra Veličky v ČR mají obě skupiny ze zákona totožnou pozici, nicméně z 4000 architektů v České komoře architektů je jen 17% krajinářů (v představenstvu je jich ovšem již 25 %...). Na Slovensku je to podle Zoltána Balka podobné. Všechny překvapil Piotr Murdza: „Komořiny dnes v Polsku ustavili pouze lékaři, architekti a právníci. Je to logické. Krajinářský architekt nemůže svou chybou nikoho připravit o život...“

Stop bitching

Je nutné si přestat stěžovat. Jedna z cest je ukryta v médiích, jež mohou představovat společenský přínos a přidanou hodnotu krajinářské architektury. Nicméně klíčovou cestou k zvýšení sebevědomí je zvyšování kvalifikace, tedy vzdělávání. Je třeba se soustředit na klíčovou dovednost krajinářského architekta, a tou je řízení a koordinace. Nicméně změna potrvá. „Edukativní systém je moloch, který si jede svou cestou, a je těžké prosadit změny,“ uzavřel Vladimír Sitta.

Připravila Jana Pyšková

J. Pyšková je zahradní a krajinářská architektka

Panelisté: Zoltán Balko (Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu), Slovensko; Piotr Murdza (Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu), Polsko; Brigitta Pisak (Magyar Tájépítészek Szövetsége), Maďarsko; Vladimír Sitta (Ústav krajinářské architektury, FA ČVUT Praha); Štěpánka Šmidová (Landscape architects), ČR; Štěpán Špoula (IPR Praha), ČR; Petr Velička (M & P architekti), ČR.

Moderátorka: Ing. Martina Sarvašová (Ústav prostorového plánování, FA ČVUT Praha), ČR.

hana panochová

LAB: Očima doktorandů

- 1/ Zaujala vás některá z myšlenek v poslední Alfě?
- 2/ Ve které části disertační práce se nacházíte? Překvapila vás během práce některá skutečnost nebo idea?
- 3/ Můžete popsat nějaký příkladný projekt?

Hana Panochová

1/ V posledním čísle Alfy byla zmínka o křtu studentských průvodců po architektuře Zažit architekturu. Tyto útlé knížky jsou nabity celou řadou tipů na zajímavé cíle pro všechny zájemce o architekturu. Jako povinnou návštěvu pro všechny studenty bych rozhodně označila švýcarskou část cesty do Valsu nebo Churu za díly Petera Zumthora. Jak jinak pochopit jeho přístup k navrhování pomocí materiálů a smyslů a jak jinak ocenit precizní zpracování detailů než se osobně zúčastnit.

2/ Mým studijním cílem v letošním roce je příprava podkladů ke studii k disertační práci. Zabývám se v ní souvislostmi mezi bydlením a veřejným prostorem v městských strukturách. Je zřejmé, že jinak vypadají veřejné prostory a byty například na sídlištích, jinak v centrech měst v blokové zástavbě nebo na periferiích v nízkopodlažní zástavbě převažujících rodinných domů nebo v nových developerských projektech. Mě zajímá především přímá nebo nepřímá závislost mezi skladbou a podobou bytových jednotky a veřejného prostoru. Podoba veřejného prostoru je dána především specifickými podmínkami vlastnictví, legislativním rámcem (předpisy, územními a regulačními plány) a finančními rámci investic (a bohužel často i mírou „neosvícenosti“ investora). Podobu veřejného prostoru utváří také způsob, jakým jej lidé využívají, a představuje předmět zájmu i v ostatních oborech, jako je umění, geografie, sociologie nebo antropologie. Stejně tak je tomu u bydlení. V případě bydlení považuji za nejvýznamnější specifikum především faktor vlastnictví. V českých městech se

většina bytů v posledních letech zprivatizovala, a město tak ztratilo jednu z možností, jak tento sektor přímo ovlivnit. Charakter veřejného prostoru ale je možné ovlivnit zásahem osvíceným a velkorysým, který se pak projeví i v bytové skladbě a také v přístupu obyvatel k bydlení samotnému.

3/ Uvedla bych výsledky projektu ve Vitorii-Gasteiz ve Španělsku. Jde o poměrně rozsáhlý projekt, jehož záměrem bylo navrácení města obyvatelům prostřednictvím pěších a cyklistických zón, a tak snížení negativních důsledků automobilové dopravy na život ve městě. V návaznosti na dopravu (již bez zásahu radnice) vzrostly investice do bydlení, a to nejenom ve formě vzniku nových bytových domů, ale i rekonstrukcí stávajících objektů v opravených lokalitách. Projekt začal v roce 2006 a v určité míře změny probíhají dodnes. Byla vytvořena koncepce superbloků, kde se zklidnily vnitřní ulice, byly zde zavedeny pěší a cyklistické zóny a zredukována rychlost, zatímco vnější hranice zůstala automobilové dopravě. Tak vznikly dva moduly automobilové dopravy. Celkem tak bylo uzpůsobeno přes 70 superbloků, tedy nejenom centrální náměstí a přilehlé ulice, jak to známe z českého prostředí. Změna proběhla takřka v celém městě. Jistěže tu existovaly překážky: především kulturní (změna postoje obyvatel), ale také finanční (zasáhla finanční krize), přesto se díky pravidelné komunikaci s obyvateli, úředníky, techniky a politiky podařilo záměr prosadit a zrealizovat. Došlo tak ke zvýšení povrchů určených pro pěší z 45% na 75% a k výrazné redukci hluku a snížení emisí. Pěší a cyklistické povrchy byly srovnány do jedné úrovně s vozovkou, rozšířila se síť cyklostezek, zvýšila se podpora veřejné dopravy a proběhla úprava semaforů ve prospěch veřejné dopravy; bylo také zajištěno parkování pro obyvatele i návštěvníky, ve strmých ulicích byly osazeny městské eskalátory. Možná se někdy mezi těmi, kteří mají rozhodující slovo, najdou výjimky... a budou přemýšlet a plánovat v horizontu více než jednoho volebního období. A třeba se dočkáme něčeho obdobného i u nás...

Hana Panochová, absolventka FA ČVUT (2009). Disertační práce Souvislosti mezi bytovou typologií a veřejným prostranstvím. Školitelka doc. Hana Seho.

ze zkouškového období; snímky alfa

magdaléna
biedermanová

Sedm let modulu památkové péče aneb Ohlžení (III)

Od akademického roku 2009/2010 je na Fakultě architektury ČVUT otevřen modul magisterského studia památková péče; podílejí se na něm Ústav teorie a dějin architektury a Ústav památkové péče.

Cílem modulu je příprava architektů zaměřených na problematiku poučené obnovy historického stavebního díla a restaurování architektonických památek. Garantem studijního modulu je ÚPP FA ČVUT.

Alfa oslovila některé z absolventů modulu a požádala je o reflexi (viz Alfa 1, 2/16). Publikujeme závěrečný díl ankety.

- 1/ Jakou pozici zastáváte a jak se vám podařilo získat zaměstnání?**
- 2/ Které aktuální, konkrétní téma zpracováváte? Co je jeho hlavním problémem – tématem? A co je příčinou tohoto problému?**
- 3/ Do jaké míry můžete ne/využít znalosti a dovednosti, kterých jste nabyl/a díky absolvování modulu? Kdy jste si naposledy na modul, resp. Fakultu architektury vzpomněl/a?**
- 4/ Doporučil/a byste fakultě, resp. vedení modulu nějaké změny?**

Magdaléna Biedermanová

1/ Momentálně pracuji jako památkář Národního památkového ústavu v Praze, po dokončení magisterského studia jsem nějaký čas rovněž pracovala jako projektantka v na ŽL pro několik architektů v rámci jednoho ateliéru se zaměřením na obnovu historických staveb. Obě práce se mi podařilo sehnat prakticky v okamžiku, kdy jsem se po nich začala shánět.

2/ Na své pozici se věnuji především technickým památkám. Jako jeden z hlavních problémů vnímám zásadní protichůdnost normových požadavků a požadavků památkové péče. Působí to zvlášť absurdně v kontextu toho, jak rychle se požadavky a jejich výklad mění v porovnání s trváním památek.

3/ V projekční praxi jsme se věnovali hlavně obnově roubených staveb, což je věčně téma památkové péče, v současnosti dozoruji například obnovu leteckých hangárů Aero Kbely, Kotěrovu vodárnu na Zelené lišce nebo obnovu čistírny odpadních vod v Bubenci.

4/ Znalosti získané v modulu rozhodně využívám ve velké míře denně, ať už jde o praktické zkušenosti s operativním průzkumem, nebo přehled o konkrétních stavebních postupech a technologiích využívaných při obnově poškozených konstrukcí. V modulu PP oceňuji zejména důraz na praxi a samostatnost, množství projektů, které se v ateliéru zpracovávají najednou a které poskytnou člověku přehled o celé škále problémů. Praxi vidím jako zásadní výhodu modulu, ať už jde o samostatnou nebo kolektivní práci na průzkumech a dokumentaci, nebo třeba spolupráci s geodety či výjezdy do terénu. Kromě odborných předmětů považuji za nejpřínosnější kombinaci ATVZ (průzkum) + ATRN, už během realizace diplomního projektu jsme si s kolegou stýskali, že není možné pojmout diplomní projekt podobně, že jsme přístupem vedení fakulty tlačeni do navrhování velkolepých řešení a novostaveb na úrovni studie, a nemůžeme se věnovat zpracování detailní dokumentace a citlivé obnově detailů na úrovni prováděčky. Rozhodně bych tedy doporučila, aby se vedení fakulty nesnažilo „nacpat“ modulové diplomní projekty do škatulek klasických projektů, ale naopak přizpůsobilo obsah diplomu (a složení komisí) náplni modulu! Z památkové praxe mohu potvrdit, že je stále dost investorů, kteří oceňují krásu starých nerovných prken v podlaze, prošlapaných prahů, eleganci historických kování ohlazených dotýkáním, zkrátka genia loci starých staveb. A je absurdní, může-li být mezi množstvím architektů, které dnes chrlí pomalu každá stavební fakulta, pár lidí schopných se s těmito úkoly erudovaně vypořádat, aby k tomu nedostali v diplomní práci prostor.

Autorka je absolventka FA ČVUT 2014

adéla poubová

Klára Pešková

1/ V červnu 2011 jsem obhájila diplomku a v říjnu nastoupila do Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích. První tři roky jsem byla garantem území Český Krumlov, Kaplicko, Strakonicko a Blatensko. Momentálně pracuji v oddělení specialistů a mám na starosti vše okolo plánů ochran a územního plánování.

2/ Ze školy jsem byla „vyzbrojena“ argumenty, které byly pro práci garanta zcela zásadní. Člověk neustále zdůvodňuje požadavky památkové péče. Účastníci jednání po právu odsuzují výroky památkářů typu „Víc by se mi tam líbil kámen...“. Požadavky památkové péče musí být předvídatelné, odůvodněné, ne subjektivní. V současné době řeším novostavbu výrobního areálu v centrální části VPZ Rojšín na Českokrumlovsku. V záměru je počítáno s demolicí zemědělské usedlosti i přílehlých hospodářských částí. Návrh je především v rozporu s územním plánem (funkční využití ploch), není respektována historická parcelace, půdorysná plocha po zaniklé zástavbě, měřítko stavby nerespektuje okolní zástavbu... Obecně se v praxi setkávám s tím, že nejvydařenější jsou drobné úpravy památek s omezeným množstvím financí...

3/ Ze znalostí z modulu jsem – především coby garant – čerpala denně (dnes už jsem víc urbanista než památkář): znalost historických konstrukcí, SHP, technologie obnovy, základní orientace v archivních rešerších. Přínosem byly exkurze a praktická výuka SHP, kdy má člověk šanci podrobně si památku „přečíst“ v přítomnosti zkušeného odborníka. Při nástupu do NPU jsem určitě postrádala spolupráci s technologickou laboratoří. Spolupráce s technologem mi připadala jako samozřejmost, bohužel to tak nebylo a není.

4/ Modul byl po bakalářském studiu úžasná změna. V modulu nás bylo pár a všichni jsme se znali. Byla to dílna, protože třeba zpracování SHP zabere určitě víc času než jiný volitelný předmět, ale my jsme dělali něco, co nás bavilo, a hlavně pod dozorem pedagogů, kteří měli opravdu přátelský přístup. Když jsem do magisterského studia nastupovala, měla jsem vlastně obrovské štěstí, modul se právě otevíral...

Autorka je absolventka FA ČVUT 2011

Adéla Poubová

1/ Do prosince jsem pracovala jako junior architekt v pražském ateliéru, kam jsem nastoupila dva měsíce po absolvování studia díky doporučení. Podílela jsem se víceméně na všech výkonných fázích projektů bytových souborů, administrativních budov, ale i rekonstrukcí a interiérů. Od ledna pracuji na volné noze, společně se dvěma kolegy a pod záštitou autorizovaného inženýra. Jmenujeme se Sdružení podnikatelů – Stockwerk. Díky absolvování modulu a dlouholeté praxi a spolupráci s Památkovým ústavem máme možnost řešit i několik rekonstrukcí kulturních památek.

2/ Nyní mimo jiné projektujeme rekonstrukci dvou renesančních měšťanských domů, stavební úpravy domu se středověkým jádrem ve Vodičkově ulici v Praze, stavební úpravy v areálu zámku Krásného Dvora, opravy několika starých chalup a připravujeme projekt expozice v raně gotickém kostele v jižních Čechách. U některých akcí řešíme i stavebněhistorické průzkumy, čímž si prohlubuji znalosti získané při studiu.

3/ Modul je základnou do praxe, dobrá je i orientace v historických konstrukcích a určení příčiny jejich případných poruch. Vědomosti využívám denně, s konkrétními situacemi na fakultě si je však nespojuji. Tím ale nechci říct, že bych si na školu vůbec nevzpomněla.

4/ Předměty z památkové péče by se měly více propsat do běžných studijních osnov, aby se zvýšilo povědomí o hodnotách a adekvátně tomu se k zásahům do památkového fondu přistupovalo citlivěji a s úctou. Bohužel se v praxi často setkávám se skutečností, že velká část architektů má k památkám minimální vztah a nezdědka dostane přednost originalita nad zachováním hodnot, přičemž znalý architekt může tato dvě hlediska uvést do souladu. V modulu samotném bych věnovala více pozornosti technologiím a technickému řešení při opravách památek, konkrétním případům řešení detailů, skladeb, složení atp. Správné vyhodnocení problému a návrh vhodné opravy tvoří základ projektových prací na historických objektech, a proto by více poznatků z praxe bylo jistě přínosem. V mém případě je to nyní to, co se v praxi musím nejvíce doučovat.

Autorka je absolventka FA ČVUT 2013

ALFA

filip Streit

pokračování ze s. 2

9. Tomáš Durdík, Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Libri, Praha 2010; 10. Pavel Vlček, Ilustrovaná encyklopedie zámků, Libri, Praha 1999.

NOTES

■ **Mg. A. Filip Streit** byl přijat na základě výběrového řízení na místo vedoucího ateliéru v Ústavu průmyslového designu.

■ **Žebříček fakult architektury.** Jako každý rok i letos zveřejnily Hospodářské noviny (21. 1. 2016) pořadí škol architektury v ČR podle jejich kvality. Pořadí: 1/ Katedra architektury VŠUP v Praze (mezinárodní zapojení školy 5, 2; zájem o školu 9; pedagogové 7, 2; věda 6,3; celkem 27,7); 2/ FA ČVUT (4,3; 6,2; 6, 8; 8; 25,3); 3/ FSv ČVUT v Praze (2,8; 4,3; 6,8; 6; 19,9); 4/ FA VUT v Brně (2; 8,3; 3; 4,7; 18); 5/ FSv VUT v Brně (4; 3,7; 6,5; 3,7; 17,9); 6/ FSv VŠB-TU v Ostravě (4,2; 3,5; 3,7; 6,3; 17,7). Viz www.ihned.cz.

■ **Slavnostní rozsvícení fasády** Fakulty elektrotechniky ČVUT interaktivní instalací Linky proběhlo na podvečer 25. února 2016. Instalace vznikla v Institutu intermédii ČVUT jako mezioborový projekt Fakulty elektrotechniky a Fakulty architektury ČVUT. Autory projektu jsou prof. Marian Karel, sklářský výtvarník a sochař, vedoucí Ústavu průmyslového designu Fakulty architektury ČVUT v Praze, pracovník ÚPD Josef Šafařík, spoluzakladatel Institutu světelného designu Jakub Hybler a ředitel II ČVUT Roman Berka. Vernisáž se rozezněla hudbou Adama Sporky z katedry počítačové grafiky a interakce FEL ČVUT v Praze, který se rozhodl pro kombinaci současného stylu glitch trap a tradičního stylu chiptune.

■ **Prof. Pavel Kalina** během loňské zimy pobýval na pozvání Historického ústavu Akademie věd ČR v Římě. Pobyt sloužil k dokončení jeho studie o Berniniho kapli rodiny Cornaro při kostele Santa Maria della Vittoria v Římě, kde se nachází Berniniho slavná socha sv. Terezy z Avily. Krom toho bylo možné využít pobytu ke kontaktům s italskými kolegy, např. k účasti na konferenci o Gustavu Giovannonim, předním italském architektu a urbanistovi první poloviny minulého století. Ještě v listopadu se za slunného

počasí uskutečnila několikadenní exkurze studentů druhého a třetího ročníku Fakulty architektury, která významně obohatila jejich znalosti římské architektury od Kolosea po Zahu Hadid a celkově umožnila hlubší a bezprostřední poznání mediteránní kultury.

WORKSHOPY, KONFERENCE, PŘEDNÁŠKY

■ **Památky 2016. Volný přednáškový cyklus.** Pořádá Ústav památkové péče FA ČVUT a Ústav dějin umění AV ČR pod patronací ČNK ICOMOS. Vladimír Soukenka (FA ČVUT): EXPO – prezentace a performance, průřez vývoje české a světové performativní architektury. Od Bruselu 1958 po Milán 2015 – 22. března 2016; Rostislav Švácha (ÚDU AV ČR), Památková ochrana poválečné architektury – 29. března 2016; Martin Mádl (ÚDU AV ČR), Techniky barokních nástěnných maleb v dobové literatuře II (pracovní postupy); Milena Hauserová (FA ČVUT): Památka: trochu jiný pohled na staré téma – 12. dubna 2016; Martin Krummholz (ÚDU AV ČR), Dispozice raněnovověkých zámků a paláců – 19. dubna 2016; Oldřich Ševčík (FA ČVUT): Architektura Německa 1930–1943. Představitel, zdroje, vztah k moderně. Realizace na území protektorátu – 26. dubna 2016. Vždy v posluchárně Janák, FA ČVUT, Thákurova 9, Praha 6 – Dejvice. Úterý od 17. 30.

 Wienerberger
POROTHERM
generální partner

ALFA bulletin Fakulty architektury ČVUT / Vydává: **vedení FA ČVUT** / Ročník **10** / Vychází **10 × ročně** / **MK ČR E 17540** / Redakce: **Jiří Horský** / Layout: **Tomáš Legner** / 6–7 **Oldřej Michálek** / Jazyková redakce: **Eva Lorencová** / Snímky, není-li uvedeno jinak: © **archivy autorů** / DTP: **Irena Holíčová** / Tisk: **Aled, s. r. o.** / Kontakt: **redakce bulletinu Alfa**, č. 811, Thákurova 9, 160 00 Praha 6, tel.: **602 222 478** / alfa@fa.cvut.cz.